

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum similitudo sit causa delectationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ideo prodigalitas dicitur esse contra naturam.

AD TERTIUM dicendum, quod uincere, redarguere, & punire, non est delectabile in quantum est in malum alterius, sed in quantum pertinet ad proprium bonum, quod plus homo amat, quam odiat malum alterius. Vincere, n. est delectabile naturaliter, in quantum per hoc fit estimatio propriae excellentiae: & propter hoc omnes ludi in quibus est concertatio, & in quibus potest esse uictoria, sunt maxime delectabiles, & uniuersaliter omnes concertationes, secundum quod habent spem uictoriae. Redarguere autem & increpare potest esse dupliciter delectationis causa. Vno modo, in quantum facit homini imaginationem propriae sapientiae & excellentiae: increpare, n. & corripere est sapientum & maiorum. Alio modo, secundum quod aliquis increpando & reprehendendo, alteri benefacit, quod est delectabile, ut dictum est. Iratio autem est delectabile punire, in quantum uidetur remouere apparentem minorationem, quae uidetur esse ex praecedenti laesione. Cum enim aliquis est ab alio laesus, uidetur per hoc ab alio minoratus esse: & ideo appetit ab hac minoratione liberari per retributionem laesionis. Et sic patet quod benefacere alteri, per se potest esse delectabile: sed malefacere alteri non est delectabile, nisi in quantum uidetur pertinere ad proprium bonum.

ARTICVLVS VII.

Utrum similitudo sit causa delectationis.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod similitudo non sit causa delectationis. Principari, n. & praesse quamdam dissimilitudinem importat: sed principari & praesse naturaliter est delectabile, ut dicitur in 1. Rhetor. * ergo dissimilitudo magis est causa delectationis, quam similitudo.

¶ 2. Praet. Nihil magis est dissimile delectationi, quam tristitia: sed illi qui patiuntur tristitiam, maxime sequuntur delectationes, ut dicitur in 7. Eth. * ergo dissimilitudo est magis causa delectationis, quam similitudo.

¶ 3. Praet. Illi, qui sunt repleti aliquibus delectationibus, non delectantur in eis, sed magis fastidiunt eas, sicut patet in repletionem ciborum. non ergo similitudo est delectationis causa.

SED CONTRA est, quod similitudo est causa amoris, ut dictum est supra: * amor autem est causa delectationis. ergo similitudo est causa delectationis.

RESPON. Dicendum, quod similitudo est quaedam unitas, unde id quod est simile, in quantum est unum, est delectabile, sicut & amabile, ut supra dictum est: * & si quidem id, quod est simile, proprium bonum non corrumpat, sed augeat, est simpliciter delectabile, puta homo homini, & iuuenis iuueni. Si uero sit corruptiuum proprii boni, sic per accidens efficitur fastidiosum uel contristans, non quidem in quantum est simile & unum, sed in quantum corrumpit id, quod est magis unum. Quod autem aliquid simile corrumpat proprium bonum, contingit dupliciter. Vno modo, quia corrumpit mensuram proprii boni per quendam excessum. bonum, n. praecipue corporale, ut sanitas, in quadam commensuratione consistit, & propter hoc superabundantes cibi, uel quaelibet delectationes corporales fastidiuntur. Alio modo, per directam contrarietatem ad proprium bonum, sicut figuli abominantur alios figulos, non in quantum sunt figuli, sed in quantum per eos amittunt excellentiam propriam, siue proprium lucrum, quae appetunt sicut proprium bonum.

Ca. n. non dicitur a fine, 10 mo 6.

Cap. 14. circa medium, 10. 5.

* q. 27. ar. 3.

* q. 27. ar. 3.

F AD PRIMUM ergo dicendum, quod cum sit quaedam communicatio principantis ad subiectum, est ibi quaedam similitudo, tamen secundum quamdam excellentiam, eo quod principari & praesse pertinet ad excellentiam proprii boni. sapientum, n. & meliorem est principari & praesse: unde per hoc fit homini propriae bonitatis imaginatio, uel quia per hoc quod homo principatur, & praest, aliis benefacit, quod est delectabile.

AD SECUNDUM dicendum, quod id, in quo delectatur tristatus, etsi non sit simile tristitiae, est tamen simile homini contristato: quia tristitia contrariatur proprio bono eius, qui tristatur. & ideo appetitur delectatio ab his, qui in tristitia sunt, ut conferens ad proprium bonum, in quantum est medicatiua contrarii. Erista

G est causa, quare delectationes corporales, quibus sunt contrariae quaedam tristitiae, magis appetuntur, quam delectationes intellectuales, quae non habent contrarietatem tristitiae, ut infra dicitur. * Exinde est, quod omnia animalia naturaliter appetunt delectationem: quia spiritus animal laborat per sensum & motum: & propter hoc est iuuenes maxime delectationes appetunt propter multas transmutationes in eis existentes, dum sunt in statu augmenti: & est melancholici uehementer appetunt delectationes ad expellendum tristitiam: quia corpus eorum quasi prauo humore corrodit, ut dicitur in 7. Ethic. *

AD TERTIUM Dicendum, quod bona corporalia in quadam mensura consistunt: & ideo super excessum similitudinis corrumpit proprium bonum, & propter hoc efficitur fastidiosum, & contristans, in quantum contrariatur bono proprio hominis.

ARTICVLVS VIII.

Utrum admiratio sit causa delectationis.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod admiratio non sit causa delectationis. Admirari, n. est ignorantis natura, ut Dam. dicit: * sed ignorantia non est delectabilis, sed magis scientia. ergo admiratio non est causa delectationis.

¶ 2. Praet. Admiratio est principium sapientiae, quasi uia ad inquirendum ueritatem, ut dicitur in princ. Metaph. † Sed delectabilis est contemplari iam cognita, quae inquirere ignota, ut Philosophus dicit in 10. Eth. * cum hoc habeat difficultatem & impedimentum, illud autem non habeat: delectatio autem causatur ex operatione non impedita, ut dicitur in 7. Ethic. † ergo admiratio non est causa delectationis, sed magis delectationem impedit.

¶ 3. Praet. Vnusquisque in consuetis delectatur, nisi operationes habituum per consuetudinem acquiruntur sunt delectabiles: sed consuetudines non sunt admirabilia, ut dicit Aug. sup. Io. * ergo admiratio contrariatur causae delectationis.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 1. Rhetor. † quod admiratio est delectationis causa.

RESPON. Dicendum, quod ad pisci desiderata, est delectabile, ut supra dictum est: * & ideo quantum

¶ Super Quaest. trigesima secunda aristotelis octauum.

Circa octauum eiusdem trigesima secunda quaestio articulum, reliquis non aliter dicitur, sed scito quod admiratio in ipso admirationis actu uidetur habere tria. Primo, noua, rara, uel ardua rei intuitum desideratum: secundum, occultam causam, naturalem quamdam concupiscentiam cognoscendi causam, sicut uniuersaliter in perfecta appetit per se. Et propterea admirari constituit habentem in id, quod est secundum naturam. Nolle enim, & conferre, & appetere scire, conaturalia sunt, & naturaliter in his gaudet anima. Praeterea autem tria, quae omni miranti communia uidentur, in eis scrutatoribus causarum rationalis concupiscentia scientiam di causam, quae est causa delectationis, sicut carera desideria ut in artic. 3. ad tertium habes.

¶ Super